

Değerlendirelim

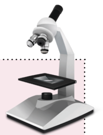
"Dil, canlı bir varlıktır. Gelişir, serpilir, değişir. Kelimeler dilde hep ilk şekilleri ile kalmazlar, uzun hayatları boyunca bir takım değişikliklere uğrarlar. Bu değişiklikler de umumiyetle ses değişiklikleridir. Mesela başlangıçta Türkçede bir "edgü" kelimesi vardı. Zamanla bu kelime "d-y" değişikliği ile "eygü" oldu. Sonra "g" düştü "eyü" oldu. Sonra düzlük yuvarlaklık uyumuna uydu "eyi" oldu. Bugün hâlâ "eyi" diyenler vardır. Nihayet sondaki "i" baştaki "e"yi, benzeşme hadisesi ile "i" yapınca kelime "iyi" oldu. İsterseniz bir misal daha verelim. Mesela eskiden "bedük" kelimesi vardı. "d-y" değişikliği ile "beyük" oldu. "b" dudak konsonantının tesiri ile "e" yuvarlaklaştı, "ö" oldu. Çünkü "e"nin yuvarlağı "ö"dür. Bu yuvarlaklaşmayı ikinci vokal olan "ü" de teşvik etti. Böylece kelime "böyük" şekline geçti. Bugün de Anadolu ağızlarında daha çok bu asli şekil olan "böyük" kullanılır. İstanbul Türkçesi ise "ö"yü daraltarak "ü" yaptı ve kelime büyük oldu.

Hasılı kelimelerde ses değişikliği daima görülebilir. Bu değişiklikler iki durumda karşımıza çıkar: Bir, eski devrelerle bugünkü Türkçe arasındaki değişiklikler ki buna tarihî değişiklikler diyebiliriz. Bir de bugünkü ağızlar ve şiveler arasında görülen değişikliklerdir ki bunlara da saha değişiklikleri diyebiliriz."

Prof. Dr. Muharrem Ergin, Üniversiteler İçin Türk Dili

"Dil, canlı bir varlıktır." sözünü, "Osmanlı Türkçesi ve Tarihî Seyri" başlıklı metinle ilişkilendirerek değerlendiriniz.

Araştıralım

Tarih ve edebiyat öğretmenlerinize danışarak X. yüzyıl ile XX. yüzyıllar arasında Osmanlı Türkçesinin oluşum ve gelişimini etkileyen olayları araştırınız.

Araştırma sonuçlarını sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.